Αναδιφώντας το χθες (275)

■ Του **ΧΑΡΗ ΣΤΡΑΤΙΔΑΚΗ***

Μνήμη Νικολάου Δετοράκη και των μαζί μ' αυτόν εκτελεσμένων

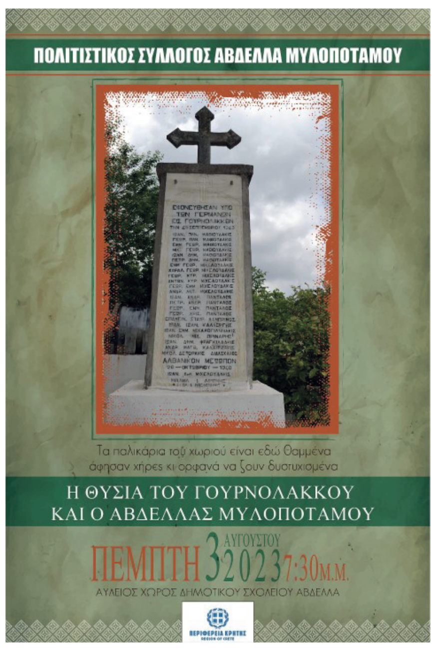

Το 1943 διαπράχτηκε από τις γερμανικές αρχές κατοχής στην περιοχή Γουρνόλακκος του Ψηλορείτη ένα αποτρόπαιο έγκλημα, απ' αυτά που παραβιάζουν τις απαρχές των αξιών του ανθρώπινου πολιτισμού. Τον Σεπτέμβριο του έτους αυτού εκτελέστηκαν εκεί δώδεκα άνδρες, με τη αιτιολογία ότι συνελήφθησαν σε απαγορευμένη ζώνη. Οι νεκροί όμως έπρεπε να ταφούν κι όχι να μείνουν έρμαια των σκυλιών και των γυπών, γι' αυτό και την μεθεπόμενη μέρα μια πομπή Αβδελλιωτών και γυροχωριανών ξεκίνησε για τα ύστατο καθήκον. Επικεφαλής είχαν τις αρχές τους, τον ιερέα των Λιβαδίων και τον δάσκαλο του Σχολείου του Αβδελλά Νικόλαο Δετοράκη, που μόλις είχε ανοίξει το σχολείο του και δεν δεχόταν να αισθάνεται άταφους τους γονείς μαθητών του. Το γερμανικό απόσπασμα που περιπολούσε στον Ψηλορείτη δεν σεβάστηκε ούτε αυτή την ιερή στιγμή κι άνοιξε πυρ, εξοντώνοντας είκοσι ακόμα ανθρώπους. Στη μνήμη όλων χτες Πέμπτη 3 Αυγούστου διοργανώθηκε από τον Πολιτιστικό Σύλλογο Αβδελλά σχετική εκδήλωση, στην οποία είχα την τιμή να παρουσιάσω τόσο την ιστορία του Σχολείου όσο κι εκείνη του αείμνηστου δασκάλου του.

«Χαίρομαι που βρίσκομαι απόψε σε μια εκδήλωση σαν κι αυτή, σ' έναν τόπο που ξέρει να τιμά τους προπάτορές του, και βέβαια εκείνους που έδωσαν την ίδια τους τη ζωή για την κοινή πρόοδο και ελευθερία, στην περιοχή Γουρνόλακκος (φωτογραφία). Ήταν πριν ένα τέταρτο του αιώνα που εκπονούσα τη διδακτορική μου διατριβή για τη γέννηση και ανάπτυξη του σχολικού δικτύου στον Μυλοπόταμο, το 1999, όταν είχα επισκεφθεί αυτό το διδακτήριο, μεταξύ πολλών άλλων. Είχε ήδη τότε πολύ λίγους μαθητές και βάδιζε προς την αναστολή λειτουργίας του, όπως ευσχήμως ονομάζουμε το κλείσιμο. Το επισκέφθηκα κι αργότερα με μια ομάδα φοιτητών του Παιδαγωγικού Τμήματος του Πανεπιστημίου Κρήτης, τους οποίους ξεναγούσα στα υλικά τεκμήρια της ιστορίας της εκπαίδευσης του Ρεθύμνου. Τότε μόνο είχα προσέξει ένα δακτυλογραφημένο ποίημα σε κορνίζα, αναρτημένο στον τοίχο της αίθουσας διδασκαλίας, το οποίο και φρόντισα να φωτογραφήσω.

Αλλά, ας πιάσουμε τα πράγματα απ' την αρχή. Ο Αβδελλάς είναι βέβαια ένας ορεινός οικισμός, οικοδομημένος σε υψόμετρο 440 μέτρων. Διοικητικά από το έτος 1879 ανήκε στον δήμο Αυδανιτών, από το 1901 στον δήμο Γαράζου, από το 1911 στον αγροτικό δήμο Κεραμωτών και από το 1925 στην κοινότητα Αγίου Μάμαντος. Πληθυσμό είχε το έτος 1881 127 χριστιανούς αποκλειστικά κατοίκους και το 1940 213, ήταν δηλαδή πληθυσμιακά ανερχόμενος οικισμός. Από το 1850 τα παιδιά του είχαν τη δυνατότητα να φοιτούν στο σχολείο του Αγίου Μάμαντος, σε απόσταση 15' της ώρας. Στην πραγματικότητα δεν φοιτούσε κανένα, αφού οι γονείς των αγοριών επέλεγαν να τα απασχολούν στις αγροκτηνοτροφικές τους ασχολίες και των κοριτσιών πίστευαν ότι τα γράμματα τα ανηθικοποιούν. Σχολική φοίτηση άρχισε να σημειώνεται επί Κρητικής πια Πολιτείας.

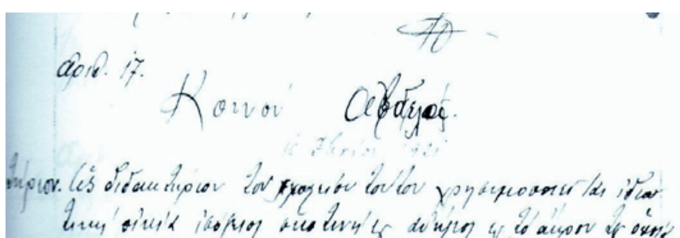
Αριθ. 17.
Κοινοί Αβδελλά.

Στον Αβδελλά σχολείο πρωτολειτούργησε σχετικά καθυστερημένα, το έτος 1911, ως ιδιοσυντήρητο γραμματοδιδασκαλείο, τον δάσκαλο δηλαδή τον πλήρωναν οι κάτοικοι από την τσέπη τους. Μη φανταστείτε αντιμίσθιο αλλά πληρωμή σε είδος, σε καρπό και σε τυρί. Το σχολείο συνέχισε τη λειτουργία του μέχρι το 1922, οπότε συγχωνεύτηκε μ' εκείνο του Αγίου Μάμαντος σε ένα διτάξιο, με έδρα τον Άγιο Μάμα. Επανιδρύθηκε ως μονοτάξιο το έτος 1936. Το έτος 1911, επί δασκάλου Εμμανουήλ Παδουβά, το σχολείο στεγαζόταν στο ναό του Προδρόμου, στα ανατολικά όρια του οικισμού. Αργότερα στεγάστηκε σε ιδιωτική κατοικία, με ενοίκιο. Η οικία χαρακτηριζόταν ως ακατάλληλη, ήταν όμως η μοναδική διατιθέμενη για ενοικίαση. Οι 27 μαθητές κάθονταν σε δύο πολύεδρα θρανία και σε κουτσουράκια. Το σχολικό έτος 1921-22 στο σχολείο δάσκαλος υπηρέτησε ο Ανδρέας Μαθιακάκης. Όμως η Μικρασιατική καταστροφή που ακολούθησε σε συνδυασμό με το γεγονός ότι το σχολείο δεν διέθετε δικό του διδακτήριο, επέτρεψαν στις κρατικές αρχές να αναστείλουν τη λειτουργία του και οι μαθητές να οδηγηθούν ξανά στον Άγιο Μάμα. Κατά το σχολικό έτος 1935-36 οι κάτοικοι απέσυραν ομαδικά τα παιδιά τους από το σχολείο του Αγίου Μάμαντος, πιστεύοντας ότι οι κάτοικοι του οικισμού αυτού υπονόμευαν την ίδρυση σχολείου στον Αβδελλά, με σκοπό να μη υποβιβαστεί το δικό τους σε μονοτάξιο.

Με την επανίδρυσή του το 1936, το σχολείο στεγάστηκε και πάλι σε ιδιωτική κατοικία. Από το καλοκαίρι του 1937 ξεκίνησε η προεργασία για την ανέγερση διδακτηρίου. Το διδακτήριο ανεγέρθηκε σε οικόπεδο 1.500 περίπου τ.μ., στα όρια του οικισμού. Είναι άνετο, με διαστάσεις 19,00×7,50 μ., αποτελούμενο από αίθουσα, γραφείο, ιματιοθήκη και κατοικία δασκάλου με ανεξάρτητη είσοδο. Το κτήριο είναι υπερυψωμένο, ακολουθώντας την κλίση του οικοπέδου και ο προσανατολισμός του είναι μεσημβρινός. Αρχικά στεγαζόταν με τετράρριχτη κεραμοσκεπή, η οποία μεταπολεμικά αφαιρέθηκε και αντικαταστάθηκε από πλάκα οπλισμένου σκυροδέματος, εξαιτίας των καταστροφών που της προξενούσαν οι δυνατοί νότιοι άνεμοι. Το κτήριο έχει υποστεί αρκετές επεμβάσεις, που μόλις αφήνουν να διαφανεί ότι έχει επιμελημένη τοιχοποιία, ιδιαίτερα ως προς τις γωνιακές του απολήξεις. Έστω και χωρίς την κεραμοσκεπή, η αφαίρεση της οποίας ανέτρεψε την τριμερή του διάρθρωση, το διδακτήριο επιβάλλεται με τις μεγάλες του διαστάσεις, που το κάνουν να μοιάζει περισσότερο με διτάξιο διδακτήριο παρά με μονοτάξιο.

Το καλοκαίρι του 1938 η ανέγερση της τοιχοποιίας είχε αποπερατωθεί. Το επόμενο έτος, κατά το οποίο δάσκαλος ανέλαβε ο Νικόλαος Δετοράκης, δόθηκε κρατική αρωγή 80.000 δραχμών για την αποπεράτωση του διδακτηρίου και το μεθεπόμενο δόθηκαν άλλες 40.000 δραχμές. Αυτή ήταν όλη κι όλη η κρατική αρωγή, 120.000 δραχμές. Στις εργασίες πρωτοστάτησε ο νέος αυτός δάσκαλος. Οι κάτοικοι προσέφεραν προσωπική εργασία για τη συγκέντρωση της πέτρας, την παρασκευή του ασβέστη, τη μεταφορά άμμου από το Πάνορμο με τα ζώα τους και νερού από κοντινή πηγή, ενώ ο ίδιος ο δάσκαλος είχε αναλάβει τη λάξευση της πέτρας. Σταματάω εδώ για να κατανοήσουμε την πληροφορία αυτή επαρκώς. Ο δάσκαλος πρωτοστατούσε στην οικοδόμηση του διδακτηρίου, δίνοντας ο ίδιος το παράδειγμα. Δεν το έκανε απλά ως πρόεδρος της Σχολικής Εφορείας αλλά δουλεύοντας ο ίδιος σε όλα τα πόστα και κατ' αποκλειστικότητα σ' εκείνο του λιθοξόου. Όλα τα λαξευμένα πελέκια πέρασαν από τα χέρια του κι ο Νικόλαος Δετοράκης από εκεί και στο εξής αναφέρονταν ως παράδειγμα εργατικότητας και ηγεσίας από τους επιθεωρητές του Ρεθύμνου, μαζί με τον Δημήτριο Φασούλη στον Πάνω Τριπόδο και τον Νικόλαο Παπαμαρκάκη στις Μαργαρίτες.

Θα μου επιτρέψετε να περιγράψω αδρομερώς την προσφορά του ως δασκάλου. Δεν είναι μόνο που προσπάθησε να αλφαβητίσει τα παιδιά του Αβδελλά, τα οποία ήταν συνολικά τριάντα. Μερικοί από εσάς θα εκπλαγούν ασφαλώς, θεωρώντας τον αριθμό αυτό υπερβολικά χαμηλό, αφού μάλιστα στη ρητορική των χωριών μας περιλαμβάνονται συστηματικά μεγάλοι έως τεράστιοι μαθητικοί πληθυσμοί. Όμως το 1939-40 στο σχολείο μας είχαν γραφτεί 14 αγόρια και φοιτούσαν όλα, σχετικά τυπικά, ενώ κορίτσια είχαν εγγραφεί 16 και παρακολουθούσαν συστηματικά. Ουσιαστικά οι μαθητές δεν ξεπερνούσαν και αργότερα, όταν η φοίτηση επεκτάθηκε τους σαράντα, μετά μάλιστα την εκτέλεση του συνόλου σχεδόν του ανδρικού πληθυσμού του χωριού. Ο Νικόλαος Δετοράκης πάσχιζε να μάθει γράμματα στα σχολαρούδια του, τα οποία δεν είχαν καμία βοήθεια από το σπίτι τους, αφού οι γονείς ήταν αναλφάβητοι. Αντίθετα, κάθε τόσο τα απέσυραν, στα αμπελοσκάμματα, στο λιομάζωμα (μερικές μάλιστα μαθήτριες κατέβαιναν στα κατωμέρια ως μαζώχτρες) και στα οργώματα, ενώ μερικά αγόρια μετά του Αη Γιωργιού ακολουθούσαν τους πατεράδες τους στα ορεινά βοσκοτόπια και μιτάτα. Σε κάθε περίπτωση η ευθύνη των μαρτάρικων ζώων της οικογένειας τα βάρυνε, αγόρια και κορίτσια.

Ο Νικόλαος Δετοράκης προσπάθησε να τα μορφώσει και να τους παράσχει παραστάσεις, τις οποίες δεν μπορούσαν να έχουν στο φτωχό μορφωτικό περιβάλλον του χωριού τους. Κατασκεύασε σταδιακά δώδεκα δίεδρα θρανία και τα πρόσθεσε στα άλλα δύο πολύεδρα που βρήκε, ώστε τα γυμνόποδα «δασκάλια» του (στη φωτογραφία ενός άλλου κτηνοτροφικού χωριού, των Κούμων) να κάθονται τουλάχιστον σε θρανία, έστω και ανά τρία. Ο ίδιος δώρισε στη βιβλιοθήκη που οργάνωσε στο σχολείο του -ούτε λίγα ούτε πολλά- πενήντα βιβλία από τη δική του. Από το μέγεθος και μόνο της προσφοράς του αυτής, αντιλαμβανόμαστε ότι επρόκειτο για έναν άνθρωπο βαθιά μορφωμένο για τα μέτρα της εποχής, εφόσον μάλιστα διέθετε και ατομική βιβλιοθήκη και μάλιστα πλούσια. Με εράνους και με τα κάλαντα των μαθητών του κατάφερε να αγοράσει δώδεκα χάρτες, σε μια εποχή που το είδος αυτό ήταν απολύτως δυσεύρετο στον Μυλοπόταμο. Δεν ξεχνούμε βέβαια ότι βρισκόμαστε στο τμήμα του, το ορεινό, ένα από τα πιο φτωχά και δύσκολα της Κρήτης. Ο επιθεωρητής που σημείωσε τις παραπάνω προσφορές του, σε επόμενες σελίδες, από επιθεωρήσεις σχολείων κοντινών χωριών, σημείωνε το φαινόμενο μαθητών που οπλοφορούσαν και κάποιου άλλου που απουσίαζε αναγκαστικά, αφού βρισκόταν εκτοπισμένος για ζωοκλοπή. Κι όμως, ο φωτισμένος αυτός δάσκαλος, που είχε βέβαια συγκεκριμένη ιδεολογία, κατάφερε να κάνει το άστρο του φτωχικού Αβδελλά να λάμψει. Κατασκεύασε με τα χέρια του και δεύτερο πίνακα, για τα μαθητούδια της πρώτης τάξης, στα οποία είχε εστιάσει τις προσπάθειές του.

Στον Αβδελλά ο Δετοράκης λειτούργησε ως φωτεινός φάρος. Οργάνωσε σχολικές γιορτές και προετοίμασε θεατρικές παραστάσεις, μετατρέποντας το Σχολείο σε πολιτιστικό και εθνικό κέντρο. Για πρώτη φορά οι γυναίκες του χωριού βρέθηκαν επισήμως σε δημόσιο χώρο. Δημιούργησε με τους μαθητές του σχολικό κήπο και οργάνωσε σχολικό φαρμακείο, στο οποίο προσέφευγαν όσοι Αβδελλιώτες είχαν ανάγκη από σουλφαμίδες και ιώδιο. Έκανε ομιλίες γεωργικού περιεχομένου για τους άνδρες του χωριού και ήταν θαμώνας στα καφενεία, στα οποία διάβαζε την εφημερίδα του μεγαλόφωνα για όλους. Διακόσμησε πρότυπα την αίθουσα διδασκαλίας, χρησιμοποιώντας όχι μόνο τους χάρτες αλλά και με τις 16 εικόνες ηρώων που μπόρεσε να προμηθευτεί. Και βέβαια με τον συντονισμό του εργοταξίου ανέγερσης του διδακτηρίου και το πελέκημα των καντονάδων του, έκανε το σχολείο του κέντρο μεταφοράς οικοδομικής τεχνογνωσίας.

Ποιος ήταν όμως ο παιδαγωγός αυτός, με τους ευρείς πνευματικούς και κοινωνικούς ορίζοντες; Ο Νικόλαος Δετοράκης είχε γεννηθεί στην Κριτσά Λασιθίου το 1905. Σπούδασε στο Διδασκαλείο Ηρακλείου, υπηρέτησε τη στρατιωτική του θητεία και διορίστηκε δάσκαλος στο χωριό Φυλάκιο, στην Ορεστιάδα του Έβρου, στο γνωστό μας και ως «τριεθνές». Ήταν η εποχή που οι δάσκαλοι διορίζονταν κατ' ανάγκην μακριά από τον τόπο τους, αφού η εντοπιότητα θεωρούνταν μέγα μειονέκτημα. Οι Κρήτες διορίζονταν κυρίως στην Μακεδονία και στη Θράκη, ιδιαιτέρως σε χωριά όπου η γλώσσα των μαθητών δεν ήταν η ελληνική. Για παράδειγμα, το Φυλάκιο ονομαζόταν τότε Σεϊμενλί και οι περισσότεροι από τους κατοίκους ήταν πρόσφυγες από την ανατολική Θράκη, Γκαγκαβουζήδες. Αν το χωριό σας είναι ακουστό, με το όνομα Φυλάκιο, είναι επειδή σήμερα στην περιοχή του λειτουργεί στρατόπεδο υποδοχής μεταναστών. Στο Φυλάκιο γνωρίστηκε με τη Θρακιώτισσα Σουλτανία και παντρεύτηκαν. Απέκτησαν δύο παιδιά, την Αντιγόνη κι ένα ακόμα, που πέθανε μετά τη γέννησή του. Στον ελληνοϊταλικό πόλεμο επιστρατεύτηκε και πολέμησε και μετά την αποστρατεία μετατέθηκε στην Κρήτη, όπου κατοίκησαν στο Ηράκλειο. Κατά το σχολικό έτος 1938-39 τοποθετήθηκε ως δάσκαλος στο χωριό Αβδελλάς. Εδώ ο Δετοράκης με τη γυναίκα του, απέκτησαν ακόμα ένα παιδί, την Ελένη. Στις 5 Σεπτεμβρίου 1943 μετέβη μαζί με τους υπόλοιπους χωριανούς στον Γουρνόλακκο με τα γνωστά αποτελέσματα. Η τραγωδία Αντιγόνη του Σοφοκλή επαναλήφθηκε στον Μυλοπόταμο, μόνο που ο Δετοράκης δεν ήταν συγγενής, δεν ήταν καν χωριανός με τους νεκρούς που η συνείδησή του έλεγε ότι έπρεπε να ταφούν. Ήταν τότε μόλις 38 ετών.

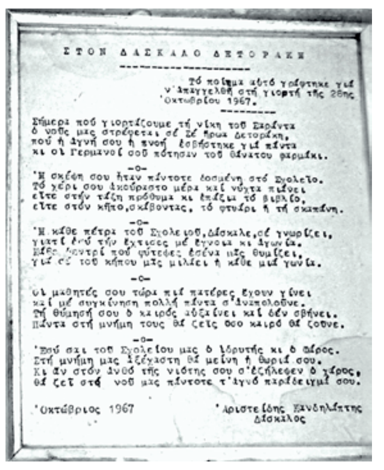
ΣΤΟΝ ΔΑΣΚΑΛΟ ΔΕΤΟΡΑΚΗ

Τό ποίημα αὐτό γράφτηκε γιά ν' ἀπαγγελθῆ στή γιορτή τῆς 28ης Ὀκτωβρίου 1967.

Σήμερα πού γιορτάζουμε τή νίκη τοῦ Σαράντα
ὁ νοῦς μας στρέφεται σέ σέ ἥρωα Δετοράκη,
πού ἡ ἁγνή σου ἡ πνοή ἐσβήστηκε γιά πάντα
κι οἱ Γερμανοί σοῦ πότισαν τοῦ θάνατου φαρμάκι.

-ο-

Ἡ σκέψη σου ἦταν πάντοτε δοσμένη στό Σχολεῖο.
Τό χέρι σου ἀκούραστο μέρα καί νύχτα πιάνει
εἴτε στήν τάξη πρόθυμα κι ἐπάξια τό βιβλίο,
εἴτε στόν κῆπο,σκύβοντας, τό φτυάρι ἡ τή σκαπάνη.

-ο-

Ἡ κάθε πέτρα τοῦ Σχολειοῦ,Δάσκαλε,σέ γνωρίζει,
γιατί ἐσύ τήν ἔχτισες μέ ἔγνοια κι ἀγωνία.
Κάθε δεντρί πού φύτεψες ἐσένα μᾶς θυμίζει,
γιά σέ τοῦ κήπου μᾶς μιλεῖ ἡ κάθε μιά γωνία.

-ο-

Οἱ μαθητές σου τώρα καί πατέρες ἔχουν γίνει
καί μέ συγκίνηση πολλή πάντα σ' ἀναπολοῦνε.
Τή θύμησή σου ὁ καιρός αὐξαίνει καί δέν σβήνει.
Πάντα στή μνήμη τους θά ζεῖς ὅσο καιρό θά ζοῦνε.

-ο-

Ἐσύ σαι τοῦ Σχολείου μας ὁ ἱδρυτής κι ὁ φάρος.
Στή μνήμη μας ἀξέχαστη θά μείνη ἡ θωριά σου.
Κι ἄν στόν ἀνθό τῆς νιότης σου σ' ἐζήλεψεν ὁ χάρος,
θά ζεῖ στό νοῦ μας πάντοτε τ' ἁγνό παράδειγμά σου.

Ὀκτώβριος 1967

Ἀριστείδης Κανδηλάπτης
Δάσκαλος

Θα κλείσω με το ποίημα, από το οποίο ξεκίνησα. Το έγραψε ο μακαρίτης από το 2020 Αριστείδης Κανδηλάπτης, δάσκαλος κι αυτός του Σχολείου του Αβδελλά προδικτατορικά και κατά την πρώτη περίοδο της δικτατορίας. Το έγραψε τον Οκτώβριο του 1967 και το απήγγειλε στην εορτή της 28ης Οκτωβρίου του έτους εκείνου, κατά τη σχολική εορτή. Αυτό αποδείχτηκε ολέθριο για εκείνον λάθος, αφού οι καλοθελητές ποτέ έλειψαν. Τον κατήγγειλαν στις τότε εκπαιδευτικές αρχές για αντιχουντική προπαγάνδα. Κι αυτό γιατί εξήρε μια πράξη ελευθερίας, μια εθελοθυσία. Κλήθηκε σε απολογία και ύστερα από λίγους μήνες απολύθηκε. Βέβαια το γεγονός αυτό δεν του έκανε κακό, όπως εκ των υστέρων αποδείχτηκε, αφού αναγκάστηκε να μετατραπεί σε επιχειρηματία για να ζήσει. Στράφηκε στον χώρο του βιβλίου, στον οποίο και μεγαλούργησε. Λίγο πολύ όλοι οι παλιότεροι εκπαιδευτικοί στα σχολεία μας αγοράζαμε σχολικό υλικό και βιβλία από το βιβλιοπωλείο του στην Αθήνα, με το όνομα «Βιβλία για όλους», ένα από τα μεγαλύτερα στο είδος του. Στο σημείο αυτό, την αγάπη δηλαδή για το βιβλίο, ο Αριστείδης Κανδηλάπτης συναντήθηκε για ακόμα μια φορά με τον Νικόλαο Δετοράκη, για τον οποίο είχε γράψει και απαγγείλει σ' αυτόν εδώ τον χώρο στις 28 Οκτωβρίου του 1967, πριν από έξι δεκαετίες, τους ακόλουθους στίχους: «Σήμερα που γιορτάζουμε τη νίκη του Σαράντα, ο νους μας στρέφεται σε σε, ήρωα Δετοράκη, που η αγνή σου η πνοή εσβήστηκε για πάντα, κι οι Γερμανοί σου πότισαν του θάνατου φαρμάκι…».

Μια ενδιαφέρουσα διάλεξη για την κρητική διάλεκτο

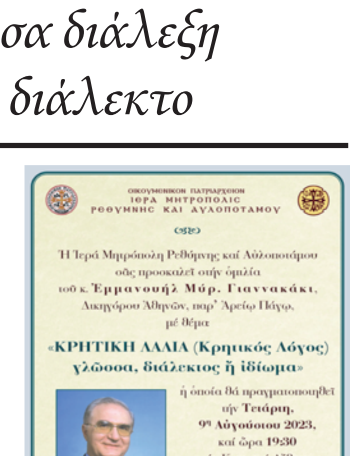

Μια ενδιαφέρουσα διάλεξη, με θέμα «Κρητική Λαλιά (Κρητικός Λόγος). Γλώσσα, διάλεκτος ή ιδίωμα» θα δοθεί την προσεχή **Τετάρτη 9 Αυγούστου στις 17.30** από τον δικηγόρο Αθηνών παρ' Αρείω Πάγω **Εμμανουήλ Γιαννακάκι**, δεινό μελετητή του θέματος. Την εκδήλωση, στην οποία θα έχω την τιμή να είμαι συντονιστής, διοργανώνει η Ιερά Μητρόπολις Ρεθύμνης και Αυλοποτάμου στην κεντρική αίθουσα του Κέντρου Πολιτιστικής και Κοινωνικής Διακονίας «Θεομήτωρ» στον λόφο του Τιμίου Σταυρού. Το κλείσιμο θα κάνει ο ομότιμος καθηγητής του Πανεπιστημίου Κρήτης **Νίκος Παπαδογιαννάκης**. Όσοι ενδιαφερόμενοι, προσέλθετε!

*** Ο Χάρης Στρατιδάκης είναι Δρ. Παιδαγωγικής-ιστορικός ερευνητής-συγγραφέας, strharis@yahoo.gr, 2831055031.**
Η ακολουθία άρθρων «Αναδιφώντας το χθες» είναι αναρτημένη στο https://rethnea.gr/author/xarhs-stratidakhs/, ενώ τα περισσότερα από τα βιβλία του είναι δωρεάν προσβάσιμα στο https://civisrethymnensisuniversalis.blogspot.com/.